

Kohtuasi C-752/22**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

9. detsember 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

2. detsember 2022

Kassaator:

EP

Kaasatud isik:

Maahanmuuttovirasto (sisserändeamet)

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS Vaheotsus [...]

[...]

Menetluse ese

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 267 alusel eelotsusetaotluse esitamine Euroopa Kohtule

[...]

Menetluse ese ja määravad asjaolud

- 1 Vene Föderatsiooni kodanikust kassaator esitas Vene Föderatsiooni väljastatud passi, mis kehtib 26. detsembrini 2024. Kassaatoril on Eesti Vabariigi väljastatud pikaajalise elaniku EL elamisluba kehtivusajaga 12. juulist 2019 kuni 12. juulini 2024.
- 2 Soome saatis kassaatori juba 9. veebruaril 2017 Soomest Eestisse välja. Nimetatud kuupäeval kehtestati kassaatori suhtes kaheaastane Soome sisenemise keeld, mis

hõlmas ajavahemikku 8. veebruarist 2017 kuni 7. veebruarini 2019. Seejärel saadeti kassaator 16. märtsil 2017 ja veel kord 26. novembril 2018 Soomest Eestisse välja; sellega seoses kehtestati tema suhtes kaheaastane Soome sisenemise keeld, mis hõlmas ajavahemikku 27. novembrist 2018 kuni 27. novembrini 2020. Enne käesolevat menetlust saadeti kassaator 8. juulil 2019 taas Soomest Eestisse välja ja tema suhtes kehtestati nelja-aastane Soome sisenemise keeld, mis kehtib 8. juulist 2019 kuni 8. juulini 2023. 16. novembril 2019 tabati kassaator taas Soomest.

- 3 Soomes mõisteti kassaatorile rahalised karistused välismaalaste seaduse alusel toime pandud kahe õigusrikkumise eest, tingimisi mõistetud 80päevane vangistus mootorsõiduki juhtimise eest raske joobe seisundis ja ilma juhtimisõigusega ning rahaline karistus riiki sisenemise keelu rikkumise eest. Peale selle kahtlustati kassaatorit varguses raskendavatel asjaoludel, riiki sisenemise keelu rikkumises, võltsimises, kahel juhul vale nime esitamises, kahel juhul mootorsõiduki juhtimises ilma juhtimisõigusega ning mootorsõiduki juhtimises raske joobe seisundis.
- 4 Käesolevas asjas käsitletavat väljasaatmist puudutaval 18. novembri 2019. aasta ärakuulamisel teatas kassaator, et ta ei nõustu väljasaatmisega Vene Föderatsiooni. Seevastu oma elukohariiki Eestisse väljasaatmisele ta vastuväiteid ei esitanud. Kassaator märkis, et ta elab ajutiselt Soomes ja töötab Soomes kahe ettevõtja juures. Tema ütluste kohaselt ei ole tal muid sidemeid Soomega. Kassaator märkis, et tema alaealine laps elab tema endise elukaaslase juures Eestis.
- 5 Vaidlustatud 19. novembri 2019. aasta otsusega saatis Maahanmuuttovirasto kassaatori välja tema kodumaale, Vene Föderatsiooni, muu hulgas põhjendusega, et kassaator kujutab endast ohtu avalikule korrale ja julgeolekule. Maahanmuuttovirasto kehtestas kassaatori suhtes nelja-aastase Schengeni alale sisenemise keelu, mis hakkab kehtima kuupäevast, mil ta Schengeni alalt lahkub. Maahanmuuttovirasto otsuse kohaselt ei ole kassaator esitanud tõendeid oma perekondlike sidemete kohta Eestis. Samuti puudub tal elamisluba, mis annaks talle õiguse Soomes töötada.
- 6 Maahanmuuttovirasto alustas samal päeval konsultatsioone Eestiga elamisloa võimaliku kehtetuks tunnistamise üle. Eesti teatas 9. detsembril 2019, et kassaatori elamisluba ei tunnistata kehtetuks. 9. detsembril 2019 muutis Maahanmuuttovirasto kassaatori sisenemiskeeldu nii, et see puudutab Soomet. Kassaator toimetati 24. märtsil 2020 Vene Föderatsiooni piiripunkti. Pärast seda, kui kassaator oli taas sisenenud Soome, saadeti ta 8. augustil 2020 ja 16. novembril 2020 välja Eestisse.
- 7 Helsingin hallinto-oikeus (Helsingi halduskohus) jättis vaidlustatud otsusega kassaatori kaebuse Maahanmuuttovirasto 19. novembri 2019. aasta otsuse peale rahuldamata.

- 8 Kassaator palus Korkein hallinto-oikeusel (kõrgeim halduskohus) anda kassatsioonkaebusele menetluluba ning esitas nõude Hallinto-oikeuse (halduskohus) otsus tühistada ja saata asi uue otsuse tegemiseks tagasi Maahanmuuttovirastole.

Menetlusosaliste peamised väited

- 9 Korkein hallinto-oikeusele (kõrgeim halduskohus) esitatud kassatsioonkaebuses väidab kassaator, et teda on varem kolm korda välja saadetud Soomest Eestisse, kus ta on elanud peaaegu kogu oma elu ja kus on talle antud pikaajalise elaniku EL elamisluba. Tal on Eestis elukaaslane, alaealine laps ja töökoht. Tema väljasaatmine tema kodakondsusjärgsesse riiki – Vene Föderatsiooni – ja keeld siseneda Schengeni alale tervikuna takistab tal säilitada Eestis olemasolevaid sidemeid. Riigiga, mille kodanik ta on, ei ole tal üldse sidemeid. Kassaator esitas vastuväited väljasaatmisele oma kodakondsusjärgsesse riiki ja Schengeni ala tervikuna hõlmavale sisenemiskeelule. Keeld siseneda Schengeni alale tervikuna ei lubanud tal Eestisse tagasi pöörduda. Maahanmuuttovirasto otsus oli algusest peale väär. Seda ei kõrvaldanud tõsiasi, et Maahanmuuttovirasto muutis 9. detsembril 2019 sisenemiskeeldu nii, et see kehtib Soome suhtes.
- 10 Maahanmuuttovirasto väitis Korkein hallinto-oikeuses (kõrgeim halduskohus), et hinnates kassaatori sidemeid Eestiga, mille kohta oli kassaator menetluse eri etappides esitanud vastuolulist teavet, ei võetud aluseks direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta, kuna direktiiv ei olnud käesolevas asjas kohaldatav. Direktiivi artikli 3 kohaselt kohaldatakse direktiivi liikmesriigi territooriumil seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike suhtes. Direktiivis ei ole mõistet „seaduslik elamine“ eraldi määratletud. Kui kolmanda riigi kodaniku viibimine Soomes on nimetatud direktiivi tähenduses ebaseaduslik, kohaldatakse sellise isiku tagasisaatmise suhtes direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (tagasisaatmisdirektiiv). Kassaatori viibimist Soomes ei saa pidada seaduslikuks, sest ajal, mil ta Soome saabus, kehtis tema suhtes riiki sisenemise keeld. Kassaatorile oli teada, et tema viibimine Soomes ei olnud seaduslik ja et ta ei täitnud riiki sisenemise ja seal elamise tingimusi. Lisaks sellele ei taotlenud kassaator Soomes elamisluba, kuna ta saabus Soome teise liikmesriigi väljastatud pikaajalise elaniku EL elamisloaga.
- 11 Maahanmuuttovirasto on seisukohal, et direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta artikli 22 lõike 3 kohaselt võib teine liikmesriik, käesoleval juhul Soome, ainult mõjuvatel põhjustel teha otsuse kolmanda riigi kodanik liidu territooriumilt kooskõlas artikliga 12 ja seal sätestatud tagatise kohaldades välja saata. Direktiivi ülevõtmist käsitlevas valitsuse seaduseelnõus (HE 94/2006 vp) on sätestatud, et välismaalaste seaduse § 149 lõike 1 kohane väljasaatmise alus kehtib pikaajaliste elanike suhtes, kes on Soome elama asunud, kuid kellele ei ole Soome veel väljastanud kolmandate riikide kodanikele ette nähtud pikaajalise elaniku elamisluba. Välismaalaste seadusesse

direktiivi alusel lisatud § 149 lõige 4 on kohaldatav ainult nende välismaalaste väljasaatmise suhtes, kellele on Soome väljastanud pikaajalise elaniku elamisloa. Ka seaduse seletuskirjas ei ole kommenteeritud sellise kolmanda riigi kodaniku väljasaatmist, kellel on teise liikmesriigi väljastatud pikaajalise elaniku elamisluba. Maahanmuuttovirasto leiab, et direktiivi ülevõtmisel riigisisesse õigusesse ei võetud piisavalt arvesse pikaajalise elaniku elamisloa saanud isikute väljasaatmist, mistõttu vajab välismaalaste seadus tõlgendamist.

- 12 Lisaks sellele väitis Maahanmuuttovirasto, et tagasisaatmisdirektiivi kohaselt toimub tagasisaatmine päritoluriiki või mõnda teise kolmandasse riiki. Ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes, kellel on teise liikmesriigi väljastatud elamisluba, tehakse tagasisaatmisotsus juhul, kui isik ei täida kohustust suunduda elamisloa väljastanud liikmesriigi territooriumile või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatu lahkumine on vajalik avaliku korra ja julgeoleku kaalutlustel. Kuna kassaator oli ohustanud avalikku korda ja julgeolekut, tuli tema suhtes teha tagasisaatmisotsus. Tagasisaatmisotsusega saab isikut välja saata ainult kolmandasse riiki, mitte mõnda muusse liikmesriiki.

Riigisisene õigus

- 13 Välismaalaste seaduse (301/2004)¹ § 11 (121/2018) lõige 1 näeb ette, et välismaalane võib riiki siseneda üksnes tingimusel, et lõike 1 punkti 4 kohaselt ei ole tema suhtes kehtestatud riiki sisenemise keeldu ja et lõike 1 punkti 5 kohaselt ei kujuta ta endast ohtu avalikule korrale ja julgeolekule.
- 14 Välismaalaste seaduse § 148 lõike 1 kohaselt võib välismaalase muu hulgas välja saata juhul, kui sama lõike punkti 1 (1214/2013) kohaselt ei täida välismaalane sama seaduse § 11 lõikes 1 sätestatud riiki sisenemise tingimusi või kui punkti 8 kohaselt annab välismaalasele mõistetud vabadusekaotuslik karistus või muu mõjuv põhjus alust kahtluseks, et ta paneb Soomes toime kuriteo, mille eest karistatakse vangistusega, või et ta paneb kuritegusid toime korduvalt.
- 15 Välismaalaste seaduse § 148 lõike 2 kohaselt võib ilma elamisloata Soome sisenenud välismaalase välja saata ka juhul, kui Soomes viibimiseks on tema puhul nõutav viisa või elamisluba, kuid seda ei ole taotletud või väljastatud.
- 16 Välismaalaste seaduse § 149 (565/2019) lõike 4 kohaselt võib välismaalase, kellele on antud Soomes pikaajalise elaniku EL elamisluba, välja saata ainult juhul, kui ta kujutab endast vahetut ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule.
- 17 Välismaalaste seaduse § 149b (1214/2013) kohaselt on kolmanda riigi kodanik, kes viibib riigis ebaseaduslikult või kelle elamisloa taotlus on rahuldamata jäetud ja kellel on teise liikmesriigi väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigis

¹ [ei ole tõlgitud].

viibimise õigust andev dokument, kohustatud viivitamatult suunduma selle teise liikmesriigi territooriumile. Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik seda nõuet ei täida või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatu lahkumine on vajalik avaliku korra või riigi julgeoleku huvides, tehakse otsus lahkumiskohustuse sundtäitmise kohta.

- 18 Välismaalaste seaduse § 146a (1214/2013) kohaselt tähendab mõiste „tagasisaatmine“ väljasaatmismenetlust, mille käigus kolmanda riigi kodanik, kellel on keelatud riiki siseneda või kelle suhtes on tehtud tagasisaatmise või väljasaatmise otsus, lahkub riigist vabatahtlikult või sunniviisiliselt: 1) päritoluriiki; 2) transiidiriiki vastavalt liidu või Soome ja kolmanda riigi vahelisele tagasivõtulepingule või muule kokkuleppele või 3) muusse kolmandasse riiki, kuhu asjaomane kolmanda riigi kodanik otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda või kus ta vastu võetakse.

Määravad liidu õigusnormid

Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2011. aasta direktiiviga 2011/51/EL, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ, et laiendada selle reguleerimisala rahvusvahelise kaitse saajatele)

- 19 Direktiivi artikli 1 punkti a kohaselt on direktiivi eesmärk määratleda tingimused, mille kohaselt liikmesriik võib tema territooriumil seaduslikult elavale kolmanda riigi kodanikule anda pikaajalise elaniku staatuse või selle staatuse tühistada, ja selle staatusega kaasnevad õigused. Sama artikli punkti b kohaselt on direktiivi eesmärk määratleda seda staatust omavate kolmandate riikide kodanike elamise tingimused muudes liikmesriikides kui see, kus talle pikaajalise elaniku staatus anti.
- 20 Artikli 2 punkti c kohaselt on „esimene liikmesriik“ liikmesriik, kes esimesena andis kolmanda riigi kodanikule pikaajalise elaniku staatuse. Sama artikli punkti d kohaselt on „teine liikmesriik“ mis tahes muu liikmesriik kui see, kes esimesena andis kolmanda riigi kodanikule pikaajalise elaniku staatuse, ning kus see pikaajaline elanik kasutab oma elamise õigust.
- 21 Direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt kohaldatakse kõnealust direktiivi liikmesriigi territooriumil seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike suhtes.
- 22 Direktiivi artikli 12 lõige 1 sätestab, et liikmesriik võib teha otsuse pikaajaline elanik välja saata üksnes siis, kui isik kujutab tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale ja julgeolekule.
- 23 Direktiivi artikli 12 lõige 3 sätestab, et enne kui liikmesriik teeb otsuse pikaajaline elanik välja saata, peab ta arvestama järgmiste teguritega:

- a) elamise kestus tema territooriumil;
  - b) asjaomase isiku vanus;
  - c) tagajärjed asjaomase isiku ja tema pereliikmete jaoks;
  - d) sidemed elukohariigiga ja sidemete puudumine päritoluriigiga.
- 24 Direktiivi artikli 14 lõige 1 näeb ette, et pikaajaline elanik saab õiguse elada muu liikmesriigi kui selle liikmesriigi territooriumil, kus talle anti pikaajalise elaniku staatus, kauem kui kolm kuud, tingimusel et käesolevas peatükis sätestatud tingimused on täidetud.
- 25 Direktiivi artikli 15 lõike 1 kohaselt peab pikaajaline elanik võimalikult kiiresti ja hiljemalt kolme kuu jooksul pärast teise liikmesriigi territooriumile saabumist taotlema selle liikmesriigi pädevalt asutuselt elamisluba.
- 26 Direktiivi artikli 22 lõige 1 sätestab, et kuni kolmanda riigi kodanikul ei ole pikaajalise elaniku staatust, võib teine liikmesriik otsustada elamisluba mitte pikendada või see tühistada ning kohustada asjaomast isikut ja tema pereliikmeid kooskõlas riigisiseses õiguses ettenähtud menetlusega, sealhulgas riigist lahkumise kord, lahkuma tema territooriumilt järgmistel juhtudel:
- a) avaliku korra ja julgeoleku põhjustel, nagu see on määratletud artiklis 17;
  - b) artiklites 14, 15 ja 16 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud;
  - c) kolmanda riigi kodanik ei ela asjaomase liikmesriigi territooriumil seaduslikult.
- 27 Direktiivi artikli 22 lõige 2 sätestab, et kui teine liikmesriik võtab ühe lõikes 1 osutatud meetmetest, peab esimene liikmesriik pikaajalise elaniku ja tema pereliikmed viivitamata ja ilma formaalsusteta tagasi võtma. Teine liikmesriik teatab oma otsusest esimesele liikmesriigile.
- 28 Direktiivi artikli 22 lõige 3 näeb ette, et kuni kolmanda riigi kodanikul ei ole pikaajalise elaniku staatust ja ilma et see piiraks lõikes 2 osutatud tagasivõtmise kohustust, võib teine liikmesriik teha avaliku korra ja julgeoleku kaalutlustel otsuse kolmanda riigi kodanik liidu territooriumilt välja saata kooskõlas artikliga 12 ja seal sätestatud tagatise kohaldades. Sellistel juhtudel konsulteerib teine liikmesriik otsust tehes esimese liikmesriigiga. Kui teine liikmesriik teeb otsuse asjaomane kolmanda riigi kodanik välja saata, võtab ta asjakohased meetmed otsuse tõhusaks rakendamiseks. Sellistel juhtudel esitab teine liikmesriik esimesele liikmesriigile asjakohase teabe väljasaatmisotsuse rakendamise kohta.
- 29 Direktiivi artikli 26 lõike 1 kohaselt jõustavad liikmesriigid kõnealuse direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 23. jaanuariks 2006.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (tagasisaatmisdirektiiv)

- 30 Direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt kohaldatakse direktiivi liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes.
- 31 Direktiivi artikli 3 punktis 2 on mõiste „ebaseaduslik riigisviibimine“ määratletud kui kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kui ta ei vasta või enam ei vasta Schengeni piirieskirjade artiklis 5 sätestatud sisenemise tingimustele või muudele asjaomasesse liikmesriiki sisenemise, selles viibimise või elamise tingimustele.
- 32 Direktiivi artikli 3 punktis 3 on mõiste „tagasisaatmine“ määratletud kui kolmanda riigi kodaniku naasmine kas vabatahtlikult tagasipöördumiskohustust täites või sunniviisiliselt: – tema päritoluriiki või – transiidiriiki vastavalt ühenduse või kahepoolsetele tagasivõtulepingutele või muudele kokkulepetele või – muusse kolmandasse riiki, millesse asjaomane kolmanda riigi kodanik otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda ning milles ta vastu võetakse.
- 33 Direktiivi artikli 3 punktis 4 on mõiste „tagasisaatmisotsus“ määratletud kui haldus- või kohtuotsus või -akt, millega sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigisviibimine on ebaseaduslik ja kehtestatakse või sätestatakse tagasipöördumiskohustus.
- 34 Direktiivi artikli 6 lõige 1 sätestab, et ilma et see piiraks lõigetes 2 kuni 5 sätestatud erandite kohaldamist, teevad liikmesriigid tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult. Sama artikli lõige 2 näeb ette, et liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud, kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigis viibimise õigust andev luba, peavad viivitamatult suunduma kõnealuse liikmesriigi territooriumile. Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik seda nõuet ei täida või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatut lahkumist nõutakse avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, kohaldatakse lõiget 1.
- 35 Direktiivi artikli 7 lõige 4 sätestab, et liikmesriigid võivad jätta vabatahtliku lahkumise tähtaja määramata või määrata alla seitsmepäevase tähtaja, kui esineb põgenemise oht või kui elamisloa taotlus on jäetud rahuldamata, kuna see osutus selgelt põhjendamatuks või pettusel põhinevaks, või kui asjaomane isik kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.

Eelotsuse tegemise vajalikkus

- 36 Korkein hallinto-oikeus (kõrgeim halduskohus) pooleli oleva menetluse ese on, kas Maahanmuuttovirasto võis tagasisaatmisdirektiivis sätestatud korras saata kassaatori välja Vene Föderatsiooni ja kehtestada tema suhtes Schengeni ala

- tervikuna hõlmava sisenemiskeelu, selle asemel et järgida pikaajalise elaniku staatusega kolmandate riikide kodanike suhtes direktiivis ette nähtud menetlust.
- 37 Vaidlust ei ole selle üle, et kassaatoril on Eesti väljastatud pikaajalise elaniku elamisluba kolmanda riigi kodanikele ja et Soomes ei ole ta elamisluba taotlenud.
- 38 Samuti ei ole vaidlust selle üle, et Soome sisenemisel ei täitnud kassaator välismaalaste seaduse § 11 lõike 1 punktis 4 sätestatud riiki sisenemise tingimust, kuna talle oli Soomes eelnevalt kehtestatud riiki sisenemise keeld.
- 39 Lisaks väideti, et kassaator ei täitnud Soome sisenemisel välismaalaste seaduse § 11 lõike 1 punktis 5 sätestatud riiki sisenemise tingimust, kuna ta kujutas endast ohtu avalikule korrale ja julgeolekule.
- 40 Maahanmuuttovirasto leiab, et kassaatori viibimine Soomes oli ebaseaduslik, mistõttu toimus tema väljasaatmine tagasisaatmisdirektiivi alusel, mitte direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta artikli 22 lõike 3 ja artikli 12 kohase menetluse alusel. Kuna kassaatorit peeti ohuks avalikule korrale ja julgeolekule, saadeti ta Euroopa Liidust välja tema kodakondsusjärgsesse riiki, olgugi et tal oli Eesti väljastatud pikaajaline elamisluba kolmanda riigi kodanikele.
- 41 Kohtuasja ese on hinnata, kas olukorras, kus kassaatori viibimine Soomes oli ebaseaduslik, tuleb kassaatori Euroopa Liidust väljasaatmise suhtes põhjusel, et tal on olemas Eesti väljastatud elamisluba, kohaldada direktiivis 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta ette nähtud tugevdatud kaitset väljasaatmise eest.
- 42 Direktiivi 2003/109/EÜ artikli 3 lõike 1 kohaselt kohaldatakse kõnealust direktiivi liikmesriigi territooriumil seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike suhtes. Direktiivis sätestatakse esiteks pikaajalise elaniku staatuse ning selle staatusega seotud õiguste andmise ja tühistamise tingimused ning teiseks seda staatust omavate isikute elamise tingimused muudes liikmesriikides kui see, kus kolmanda riigi kodanikule pikaajalise elaniku staatus anti. Direktiiv II peatükk käsitleb pikaajalise elaniku staatust esimeses liikmesriigis ja III peatükk elamist muudes liikmesriikides. Direktiivi III peatükki kuuluva artikli 22 lõike 1 punkti c kohaselt võib teine liikmesriik kolmanda riigi kodaniku, kellele on esimeses liikmesriigis antud pikaajalise elaniku staatus, välja saata, kui kolmanda riigi kodanik ei ela asjaomase liikmesriigi territooriumil seaduslikult. Direktiivi artikli 22 lõike 3 kohaselt võib teine liikmesriik teha teatud olukordades otsuse kolmanda riigi kodanik liidu territooriumilt välja saata koosõlas artikliga 12 ja seal sätestatud tagatise kohaldades.
- 43 Direktiivi sätetest ei tulene üheti mõistetavalt, kuidas tuleb direktiivi artikli 3 lõiget 1 tõlgendada käesolevas olukorras. Ühest küljest elab kassaator Eestis seaduslikult ja Eesti väljastatud pikaajalise elaniku elamisloa alusel on tal teatavad direktiivis sätestatud õigused, sealhulgas tugevdatud kaitse väljasaatmise eest ja teatud tingimustel õigus elada teistes liikmesriikides. Teisest küljest ei taotlenud

kassaator selle direktiivi alusel Soomes elamisluba ja kuna tema suhtes oli kehtestatud Soome sisenemise keeld, ei täitnud ta riiki sisenemise tingimusi, mistõttu oli tema viibimine Soomes ebaseaduslik.

- 44 Juhul kui kassaatori väljasaatmise hindamisel tuleb aluseks võtta direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta, märgib Korkein hallinto-oikeus (kõrgeim halduskohus) direktiivi riigisisisesse õigusesse ülevõtmise kohta järgmist.
- 45 Direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid tuli jõustada hiljemalt 23. jaanuariks 2006. Välismaalaste seaduse § 149 lõige 4 puudutab vastavalt selle sõnastusele ainult välismaalasi, kellel on Soome väljastatud pikaajalise elaniku elamisluba. Välismaalaste seadus ei näe ette direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta artikli 22 lõikes 3 sätestatud erikorda, mille kohaselt tehakse Soomes kolmanda riigi kodaniku suhtes, kellel on muu liikmesriigi väljastatud pikaajalise elaniku elamisluba, otsus asjaomane isik Euroopa Liidust välja saata.
- 46 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikas on märgitud, et kui direktiivi sätted on sisuliselt tingimusteta ja piisavalt täpsed, võib isik tugineda nendele sätetele riigisiseses kohtus liikmesriigi vastu, kui viimane ei ole direktiivi ettenähtud tähtaja jooksul või nõuetekohaselt üle võtnud.
- 47 Lisaks soovib Korkein hallinto-oikeus (kõrgeim halduskohus) teada, kas viidatud direktiivi artikli 12 lõiked 1 ja 3 ning artikli 22 lõige 3 on sisuliselt tingimusteta ja piisavalt täpsed, et kolmanda riigi kodanik saaks neile liikmesriigi vastu tugineda.
- 48 Korkein hallinto-oikeus (kõrgeim halduskohus) andis kassaatorile ja Maahanmuuttovirastole võimaluse esitada eelotsusetaotluse kohta oma märkused.

Korkein hallinto-oikeuse (kõrgeim halduskohus) kohtumäärus

- 49 Korkein hallinto-oikeus (kõrgeim halduskohus) otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotluse. Eelotsusetaotlus on vajalik Korkein hallinto-oikeuses (kõrgeim halduskohus) pooleli oleva menetluse lahendamiseks.

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta on kohaldatav sellise isiku Euroopa Liidu territooriumilt väljasaatmise suhtes, kes sisenes liikmesriigi territooriumile ajal, mil kehtis tema suhtes kehtestatud riiki sisenemise keeld, ja kelle viibimine selles liikmesriigis oli riigisisese õiguse kohaselt seega ebaseaduslik ning kes ei taotlenud selles liikmesriigis elamisluba, kui kõnealusele isikule on kolmanda riigi kodanikuna teises liikmesriigis väljastatud pikaajalise elaniku elamisluba?

Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt:

2. Kas direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta artikli 12 lõiked 1 ja 3 ning artikli 22 lõige 3 on sisuliselt tingimusteta ja piisavalt täpsed, et kolmanda riigi kodanik saaks neile liikmesriigi vastu tugineda?

[...]

TÖÖDOKUMENT